

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 446.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donajanja na dom): K 1-92, (z donajanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Za volilno reformo!

Ustavni odsek, ki naj izdela volilno reformo za deželo Kranjsko, je izvoljen ter je odločeno obenem, da bo zboroval permanentno... V tem odseku so: dr. Krek (načelnik), dr. Šušteršič, Jaklič, Povše, dr. Lampe, baron Lichtenberg, grof Barbo, dr. Tavčar, dr. Triller in Plantan.

Kaj bo skoval ta odsek, se ne ve. Eno pa se mora pibiti: namreč da so i liberalci i klerikalci že premnogokrat izjavili, da žele volilne reforme v zmislu splošne in enake volilne pravice. K temu dodajemo še, da se klerikalci vedno bahajo: kako velikansko veljavo imajo klerikalni poslanci pri osrednji vladi, kar je seveda tudi res!

Po delih bomo sodili. Za danes izjavljamo, da delavstvo nemara nobene četrite kurije. Ako je delavstvo dovolj zrelo, da voli po splošni in enaki volilni pravici v državni zbor, je gotovo tudi zadosti sposobno, da po isti pravici voli v deželne zборе.

Omenjamo še, da je dr. Krek načelnik ustavnega odseka, to je tisti dr. Krek, ki se vedno ponaša s svojim demokratizmom in s svojim socializmom.

Volilna reforma je nujna, seveda le v zmislu enake volilne pravice. Volilna reforma, ki bi ustvarila pluralni sistem in bila bi le pesek v oči, pa ni reforma, ki bi bila nujna, ampak reforma, ki je ni treba.

Prvi majnik se bliža.

Delavci! Rudarji! Praznik delavskega ljudstva je prvi majnik.

Skrbite, da ga tudi letos dostojno praznujemo!

Delavci!

Nastajajo kritični časi, polni težkih bojev za obstoj delavskega ljudstva. Da bo delavstvo izšlo iz teh bojev zmagoslavno, treba je močne, jake delavske organizacije.

Delavci! V politično, v gospodarsko in v strokovno organizacijo!

V idrijskem okraju je delavska politična organizacija: socialno-demokratska okrajna organizacija; strokovna (za rudarje): Unija rudarjev avstrijskih in gospodarska: „Občno konsumno društvo v Idriji“ ter „Delavska tiskovna družba v Ljubljani.“

„Delavska tiskovna družba.“

Sodrugl! Somišljeniki!

Potreba, razširiti in poglobiti socialistično tiskopisje na Slovenskem se že davno čuti med zavednim delavstvom. Čeprav se mora priznati, da je naše časopisje napredovalo, kolikor je bilo mogoče v tesnih razmerah in da se je tudi sicer na knjižnem polju kaj storilo, nam vendar nikakor ne more zadostovati, kar smo doslej dosegli. Če je že za meščanske stranke tiskana beseda velika moč, je še mnogo večja za stranko delavcev, katerim mora nadomestiti največji del izobrazbe, ki jo srečnejšim slojem posreduje šola. Izobraževalno in bojno sredstvo je delavcu časopis in knjiga in zato ne sme biti na tem polju nobenega zastajanja. Neskočno mnogo dela je treba še izvršiti, da dohitimo

bogate meščanske stranke, ki imajo obsežno časopisje in številne knjižne zavode; a naš cilj ni dosežen, če jih dohitimo, temveč prekositi jih moramo.

To je pa le tedaj mogoče, če so za časnikarsko in književno akcijo potrebna sredstva na razpolago. Že zadnji zbor stranke v Trstu je priporočal zaradi tega ustanovitev književne zadruga, ki se ima sedaj ustanoviti.

Nameravani zadrugi je ime

„Delavska tiskovna družba v Ljubljani“

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Po § 2. pravil ima zadruga namen, pospeševati gospodarsko korist zadružnikov s skupnim izdajanjem knjig, muzikalij, umetnin, časopisov, političnih, strokovnih in leposlovnih, z izvrševanjem knjigotrske ter grafično-artistične obrti in z založništvom knjig vseh vrst.

Zadružni delež (§ 6.) znaša 25 kron.

Vsak zadružnik mora plačati vsaj en zadružni delež, sme pa z dovolitvijo načelstva vložiti tudi več deležev. Deleži se vplačujejo ali takoj v gotovini pri vstopu, ali po eno krono na mesec, dokler ni znesek vplačan, kar pa se mora zgoditi v 25 mesecih. Kdor zaostane s svojimi obroki tri mesece za seboj in na tozadevni opomin ne stori svoje dolžnosti, izgubi članstvo; njegovi vplačani obroki pa zapadejo rezervnemu skladu.

Čisti dobiček (§ 8.) se razdeli kot dividenda med zadružnike po razmerju števila in visokosti zadružnih deležev, ki so bili vplačani koncem leta, preteklega neposredno pred poslovnim letom, po odbitku za rezervni zaklad določenih prispevkov in drugih zneskov, katere sklene občni zbor za dobrodelne in koristne namene.

Zadruga opravlja svoja opravila (§ 12.) samostalno s sodelovanjem vseh zadružnikov. Njeni organi so: 1. Načelstvo, 2. občni zbor, 3. nadzorstvo.

Visokost vpisnin (§ 33.) določa načelstvo. Dokler se kaj drugega ne določi, znaša vstopnina eno krono za člana.

Naslednji ustanovitelji zadruga (§ 38.): Anton Kristan, urednik časopisa «Naprej» v Idriji; Miha Čobal, ravnatelj občnega konsumnega društva v Zagorju; Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani; Fran Bartl, izdajatelj «Rdečega Prapora» v Ljubljani, in Ivan Mlinar, korektor v Ljubljani, so upravičeni, izposlovati registriranje pri ces. kr. deželnem kakor trgovskem sodišču v Ljubljani, in v osmih dneh po izvršenem registriranju sklicati občni zbor v svrhu izvolitve načelstva in nadzorstva.

Sodrug!

Ustanovitev tiskovne družbe je začetek novega dela, ki lahko neizmerno povzdigne delavsko gibanje na Slovenskem. Moč tiskovne zadruga se samoposebi prenese tudi na delavsko stranko. Zato je dolžnost vsakega zavednega sodruga, da pristopi novi zadrugi in ji pridobi obilo članov.

Izobrazba je temelj vsega našega napredka; izobrazba pa ne more biti brez dobrega časopisja in književništva.

Na delo, sodrug!

V Idriji se je priglašati začasno pri sodrugu Antonu Kristanu, kjer se dobe vsa potrebna pojasnila.

Kapitalistični razred.

Nadaljevanje.

Obenem pa je postala glavna smer gibanja obrestonosnega kapitala drugačna. Denar, ki so ga nakupičili odušni kapitalisti v svojih blagajnah, je prišel poprej odtod po tisoč odtokih med nekapitaliste. Danes so pa blagajne oduškega kapitala — kreditni zavodi — postali zbirališča, v katera teče po tisoč kanalov denar nekapitalistov, da ondod pride v roke kapitalistom. Kredit je danes prav tako kot včasih sredstvo, da napravi nekapitaliste — neposledujoče kakor tudi posedujoče — podložne kapitalu vsled obresti, ki jih dobe. Ali zdaj je postal še mogočno sredstvo, da se imetek, ki se nahaja v rokah najrazličnejših

vrst nekapitalistov, od ogromnih bogastev katoliške cerkve in starega plemstva doli do skromnih prihrankov dekel in dninarjev, izpremeni v kapital, to se pravi v sredstvo, da se nekatere teh razredov izkorišča, druge razdružuje. Proslavlja se današnje kreditne ustanovitve, hranilne banke i. t. d., ker napravljajo iz bornih prihrankov mezdnih delavcev, rokodelcev in kmetov kapital in to za kapitaliste, kakor to trde pristaši današnjega družabnega reda. Ali to zbiranje denarja nekapitalistov nima nobenega drugega smotra, kot dajati kapitalistom nove kapitale na razpolago in s tem pospeševati razvoj kapitalističnega proizvodjalnega načina. Kaj pa to pomenja za mezdne delavce, smo pa že videli.

Če današnje kreditne uredbe vedno bolj zato skrbijo, da postaja vse premoženje različnih razredov nekapitalistov kapital, ki je na razpolago, kapitalističnemu razredu, zato skrbijo na drugi strani zato, da se kapitali kapitalističnega razreda bolj izkoriščajo kot so se doslej. Postajajo zbirališča vsega denarja posameznih kapitalistov, ki začasno v svojih podjetjih tega denarja nimajo kaj rabiti in dajo zato te svote, ki bi drugače mrtve ležale, drugim kapitalistom na razpolago, ki pa jih potrebujejo. Omočajo tudi, blago v denar izpremenjati, predno je še prodano in zmanjšujejo zato obratni čas, s tem tudi množino kapitala, ki je začasno potreben za obratovanje določenega podjetja.

S tem pa se neizmerno razširita množina in učinkujoča moč kapitala, ki je na razpolago kapitalističnemu razredu. Zato je kredit danes eno izmed najsilnejših vreten kapitalističnega proizvodjanja. Poleg visokega razvoja mašinstva in zbiranja industrialne rezerve armade, je kredit eden izmed glavnih vzrokov one prožljivosti današnjega proizvodjalnega načina, ki napravlja industrijo zmožno, da se more pri najmanjšem povodu visoko povzdigniti in se mogočno na vse strani razširiti.

Ali kredit je še občutnejši proti vsaki motitvi nego trgovina. Vsak pretres, ki ga

občuti kredit, začuti se tudi v celem gospodarskem življenju.

Nekateri ekonomni so smatrali kredit za sredstvo, s čimur bi se mogli neposедуjoči ali malo-posedujoči napraviti za kapitaliste. Ali kakor že ime kaže, temelji kredit na zaupanje upnika (dajalca kredita) in dolžnika (vsprejemalca kredita). Čim več dolžnik poseduje, tem večja je varnost, ki jo ponuja upniku in tem večji je kredit, ki ga uživa. Upništvo je torej le sredstvo, kapitalistom še več kapitala pripraviti nego ga imajo, povečati prevago kapitalistov, poostriti družabna nasprotja in ne oslabiti.

Upništvo zato ni le sredstvo, da se kapitalistično proizvodjanje hitreje razširja in da postaja zmožno za izkoristitev vsake ugodne konjunkturo; je tudi sredstvo, s katerim se pospešuje propad proizvodjanja v malem; je pa končno tudi sredstvo, ki napravlja ves današnji proizvodjalni način vedno zamotanejši in občutnejši proti motenjem, ki nosi občutke negotovosti tudi med kapitaliste in ki provzroča, da se tla, na katerem se giblje, vedno bolj majejo.

Razdelitev dela in konkurenca.

Medtem, ko gre gospodarski razvoj na eni strani za tem, da se trgovina in kredit privedeta v vedno ožje stike z industrijo, provzroča na drugi strani, da pripadejo vedno bolj vsled naraščajoče razdelitve dela najrazličnejša opravila, ki jih kapitalist v gospodarskem življenju izvršuje, raznim ločenim podjetjem in uredbam. Včasih trgovec ni le blaga nakupoval in ga prodajal, moral ga je tudi skupljati, shranjevati in ga privedi na daljne trge; moral je blago sortirati, razpoložiti in ga napraviti raznim kupcem pristopnega. Danes pa nimamo le delitve dela med trgovino v malem in ono na veliko; mi imamo posebna podjetja za prevažanje in za shranjevanje in skupljanje blaga (skladišča, elevatorji); na največjih centralnih trgih, na borzah, je postalo kupovanje in prodajanje posebna delavnost zase, povsem ločena od drugih trgovčevih opravil, da se tod ne kupuje in prodaja le blaga, ki je še daleč od trga, ampak da se

celo kupuje in prodaja blago, ki se še ni niti proizvelo niti pridelalo, da celo tako se tod kupuje blago, da se ga noče niti posedovati, da se prodaja blago, ki ga prodajalec sploh ne poseduje.

Včasih si niso mogli predstavljati kapitalista brez velike blagajne, v katero je spravil denar, ki ga je sprejemal, iz katerega je jemal denar, kar ga je rabil za svoja plačila. Danes je blagajništvo kapitalistov v gospodarsko naprednih deželah, zlasti na Angleškem, v Ameriki, predmet posebnih podjetij, ki se imenujejo banke. Ne plača se več kapitalistu, ampak njegovi banki, od nje se dobi, kar kapitalist dolguje, a ne od kapitalista. In tako pride, da oskrbujejo nekatera osrednja podjetja blagajništvo celotnega kapitalističnega razreda ene dežele.

In če na ta način različne funkcije kapitalista pripadejo različnim samostojnim podjetjem, vendar so s tem le na zunaj, juridično, neodvisna druga od drugih; gospodarsko pa so kar najbolj tesno skupaj zvezana in odkazana druga na drugo; funkcije nekaterih podjetij se ne morejo pravilno opravljati, če so funkcije drugih podjetij, s katerimi so trgovsko zvezana utrpeli kako motenje.

Čimbolj pridejo trgovina, kredit, industrija v medsebojno odvisnost in čim več različnih opravil kapitalističnega razreda pripade posameznim podjetjem, tem večja je odvisnost posameznih kapitalistov od drugih. Kapitalistično gospodarstvo ene dežele — v gotovih ozirih že tudi ono celega sveta — postaja vedno bolj eno velikansko telo, čegar deli so v najožji zvezi med seboj.

Gospodarski tok današnjega proizvodnega načina postaja vedno zamotanejši in občutnejši mehanizem, tako da je njegovo nemoteno napredovanje vedno bolj in bolj odvisno od tega, da njegovi brezštevilni koleščki vedno v pravem tiru teko ter vedno store svojo dolžnost. Noben proizvodni način ni potreboval tako premišljene ureditve, kakor jo potrebuje današnji. Ali zasebna last ne dovoljuje, da se uvede red v ta tok. Medtem, ko postajajo posamezna podjetja

vedno bolj druga od drugih odvisna, ostanejo pravno, juridično od sebe neodvisna. Proizvajalna sredstva vsakega posameznega podjetja so zasebna last, njih lastnik jih more uporabljati kakor le hoče.

Čimbolj pa se velepodjetje (proizvajanje v velikem) razvija, čim večja so posamezna podjetja, tembolj je gospodarska delavnost v vsakem izmed teh urejena, razvrščena po gotovem, natančno do najdrobnejše detajle premišljenem načrtu.

Ali skupno delovanje posameznih podjetij med seboj ostaja slepi gonilni sila svobodne konkurence prepuščeno.

S tem, da neznansko trati moči in sredstva in s svojimi vedno silnejšimi pretresi drži ta gospodarska podjetja v teku; ne s tem, da postavi slehernega na njemu primerni prostor ampak s tem, da stre slehernega, kdor stoji napredovanju podjetja na poti. To se imenuje „izber najboljših v boju za obstanek“.

V resnici pa ne iztrebi svobodna konkurenca toliko nezmožnih, kolikor onih, ki so postavljeni na napačni prostor, in katerim manjkajo ali zmožnosti ali kapitali — kar je glavno, da bi se vzdržali.

Ali ta se tudi še ne zadovoljuje, da iztrebi tiste, ki niso dorasli „boju za obstanek“.

Vsako tako iztrebljenje enega privede v pogubo ali znatno pretresanje obstanka mnogih drugih, ki so gospodarsko zvezani s podjetjem in ki postanejo bankroti — kakor delavci, upniki liferanti i. t. d.

Rado se danes rabi pregovor: Vsak je svoje sreče kovač. Ta pregovor pa je še iz dobe proizvodnje v malem, ko je bila usoda posameznega delavca odvisna od osebnih njegovih lastnosti — ali: le usoda njegova in njegove rodbine. Dandanes pa je usoda vsakega člana kapitalistične družbe vedno manj odvisna od njegove osebnosti, vedno bolj pa od tisoč ozirov, na katere pa nima nobenega vpliva. Ni nič več izbire najboljših, ki jo ustvarja konkurenca.

Dalje sledi.

ZMES.

Deželni odbor za vojvodino Kranjsko je sestavljen: Glavar klerikalec Šuklje, namestnik glavarja Nemec baron Lichtenberg, odborniki: Klerikalca Šušteršič in Lampe, liberalca dr. Tavčar in Nemec Barbo.

Dr. Šušteršič — deželni odbornik, državni poslanec, delegat, deželni poslanec, predsednik S. L. S., predsednik Ljudske posojilnice v Ljubljani i. t. d. i. t. d. advokat, graščak dr. Šušteršič je postal še deželni odbornik. No, dobrih je 4000 kronic. Izrinil je Povšeta, češ — da državni poslanec ne sme biti še deželni odbornik. Ko se ga je pa opozorilo, naj kljub vseh svojih opravkov ne pozabi, da je tudi on državni poslanec, se je namuzal, češ, deželni odbornik pa mora biti jurist. In ker nobenega drugega v klubu S. L. S. ni — pa je on provizorično prevzel deželno odbornišvo. Vrabci pa so začivali: Zakaj pa ste g. dr. Šušteršič kot predsednik S. L. S. namesto jurista dr. Schweitzerja pustili izvoliti tobakarja Mandelja? No, kdor zna, pa zna. 4000 K — je tudi prispevek za Biaritz...

Dr. Tavčar — deželni odbornik! Liberalni klub je izvolil dr. Tavčarja za deželnega odbornika, Plantana za namestnika. Mladi so ostali pri kraju — ali res ni v klubu liberalcev nobenega zmožnejšega kot je dr. Tavčar.

Gangl in — ustavni odsek. Gangla bi se kot zastopnika idrijskega mesta moralo izvoliti v ustavni odsek kot člana. Greh je, da je prišel v odsek Plantan. To vendar ne gre, da bi se pri tako važnih rečeh tako brezumno delalo. Idrija ima veliko več interesa na volilni reformi kot zastopnik dolenskih mest, notar Plantan. Vprašanje je, ali liberalci mislijo uganjati le komedijo? Plantan n. pr. vendar ni za nobeno pošteno reformo, dočim je Gangl svojim volilcem svečano obljubil delovati za pošteno reformo!

Poklon učiteljstvu. Deželni odbor je poslal v deželni šolski svet — dr. Šušteršiča in dr. Lampeta! Učiteljstvu v očigled takim dejstvom ne preostaje čisto nič drugega kot

kreпка organizacija, ali ne v svrhu podpiranja liberalnih klik, ampak v svrhu lastne obrambe. Nastala bo doba, ko bo učiteljstvo stalo kot Herkul na razpotju... Gospodu Ganglu priporočamo, naj gorenje resno in trezno premisli...

„Delavska tiskovna družba“. Vse so-mišljenike opozarjamo na ta novi delavski zavod, ki se je te dni ustanovil. Pristop naj se naznani uredništvu „Napreja“ ali pa „Rdečega Praporja“. — Pristop velja še za sedaj, če se tisti, ki misli pristopiti, podpiše na pravila, pozneje se bodo določile tozadevne pristopne izjave, ki se bodo določile vsem, ki bodo sporočili željo za pristop v zadrugo.

Zanimiva statistika. V letu 1904. je znašala povprečna renta za železničarje, ki so zavarovani pri poklicno združni zavarovalnici železničarjev — 1.232 K 30 v., za delavce, ki so zavarovani pri zavarovalnicah proti nezgodam — 434 K 91 v., za rudarje pri bratovskih skladnicah — 231 K 78, za vdovo železničarja 344 K 50 v., za vdovo delavca zavarovanega pri zavarovalnici proti nezgodam 158 K 30 v. in za rudarsko vdovo 94 K 98 v. — Zdaj pa še hočejo dati rudarje pod Geßmanovo komando, pod komando zloglasnih klerikalcev, ki so čimdalje hujši in čimdalje zlobnejši sovražniki delavskega ljudstva. Rudarji spadajo v trgovsko ministrstvo, kjer se pravkar snuje delavski urad, kajti industrialni delavci imajo skupne interese, in zato je le v škodo rudarjev, če se jih tako odločuje od ostalih industrialnih delavcev.

Državna konferenca delegatov II. skupine rudarskih zadrug bo 27., 28. in 29. aprila t. l. Dnevni red: reforma delavskega zavarovanja in bratovskih skladnic, rudarska inšpekcija, varstvo delegatov, rudarska postavodaja in slučajnosti.

„Rdeči Prapor“. Našim čitateljem priporočamo, naj z vnemo razširjajo osrednje strankino glasilo. „Rdeči Prapor“, ki izhaja po dvakrat na teden, prinaša prav zanimivo čtivo.

„Proletarijat“. Naše čitatelje opozarjamo znova na to znamenito delo K. Kautskega, ki je pravkar izšlo v slovenskem prevodu sodr. Ant. Kristana. Cena 30 vin.

„Komunistični manifest“ bi moral prečitati vsak delavec; v lepem, lahko umljivem slovenskem jeziku je izšel „Komunistični manifest“ letos; stane 40 vin.

Plače rudarjev v Avstriji in drugod! Povprečni letni zaslužek rudarjev znaša (izračunjeno iz podatkov za l. 1906.)

na Nemškem (revir Dortmund)	K 1651.—
„ „ („ Bonn)	1595.—
„ „ („ Saarbrücken) „	1347.—
v Belgiji	1281.—
na Francoskem	1250.—
na Pruskem (Gornje Šlezko)	1088.—
„ „ (Dolnje Šlezko)	1088.—
v Avstriji (rjavi premog)	944.—
„ „ (črni premog)	721.—

in na kamnu, v rudnikih kakor je Idrija? To pač lahko preračuni vsek naš čitatelj, ki robota v idrijski jami.

Proračun ministrstva za javna dela kaže 79,166.331 kron zahtev. Pod točko „poljedelsko ministrstvo“, pod katero se razumejo rudarske reči — stoji številka: 19,522.471 K. Za sekcijskega šefa za rudar-ke zadeve je imenovan pl. Webern, dosedanji šef istih zadev v poljedelskem ministrstvu.

Pri volitvah v Salzburgu je prišel v III. razredu v ožjo volitev socialni demokrat R. Preussler, kar kaže lep uspeh!

V Gorici so pri volitvah v bolniško blagajno zmagali na celi črti z veliko večino socialni demokratje. Poprej je bila blagajna v nasprotniških rokah.

V Jablonci na Češkem so pri volitvah v bolniško blagajno zmagali z ogromno večino socialni demokratje. Poprej so bili v njej nasprotniki.

Lep uspeh so dosegli socialni demokratje na Dunaju. Letos, 23. t. m., so prvič posegli v občinske volitve v III. razredu, in število glasov oddanih za socialno-demokratske kandidate, kaže, da je tudi med volilci III. razreda že obilo socialnih demokratov. 5.936 glasov se je oddalo za socialiste dne 23. sušca. Za klerikalce seveda 32.989.

Ako se pomisli, da šteje na Dunaju tretji razred 63.903 volilcev, je zmaga klerikalcev piškava. Ako bi se nemški nacionalci in druge, tem enake stranke udeležile volitev, bi bilo seveda čisto drugače. No — gremo naprej; tudi privilegovani razredi bodo padli! „Slovenec“ se širokousti, da so volitve 23. sušca na Dunaju dokazale, čigav je Dunaj. Mislimo pa, da to ni res, ker le pri splošni in enaki volilni pravici se more kaj takega soditi in presoditi.

„**Slepa ljubezen**“. Ljudska igra s petjem v petih dejanjih. Spisal Anton Pesek, šolski vodja v Narapljah pri Ptujski gori. Cena? — Tako se glasi naslov knjižice, ki se je nam doposlala. O knjižici bomo v bodoče več izpregovorili; za danes jo le naznanjamo našim čitateljem.

Ustanovila se je v Ljubljani „Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev“, ki bo izvrševala vsa stavbena in pohištvena mizar-ka dela točno, solidno ter po zmernih cenah. — Delavnica se nahaja na Glincah št. 20 pri Ljubljani. — Novoustanovljeni zadrugi želimo obilo vspeha.

Velenakupna družba avstrijskih konsumnih društev je končala leto 1907 s krasnimi vspehi. Revizija računov in poslovanja se je izrekla nad vse pohvalno o celoletnem delu nakupne družbe. Le tako naprej!

Velenakupna družba avstrijskih konsumnih društev priredi vsled želje raznih avstrijskih zadrugarjev potovanje v Anglijo, ki je domovina zadružništva. Potovanje se začne 27. maja in konča 11. junija. Ni dvombe, da taka poučna predavanja znatno razbistrujejo pojme o zadružništvu in zadružnem delu.

Nov zakon o zadružništvu? Čuje se, da nameravajo merodajni činitelji v c. kr. ministrstvih predložiti nov zadružni zakon, katerega glavne „vrline“ so naperjene proti — konsumnim društvom! Treba nam bo zato biti pozornim, da sovražniki delavskega ljudstva ne izležejo kakih sklepov, ki bi bili nevarni obstoju konsumnih društev. Klerikalci, zlasti krščanski socialci po Dunaju ne prestando rujejo proti obstoju delavskih konsumnih društev.

Iz idrijskega okraja.

„Slovenec“ laže: »v našem (klerikalnem) taboru je Idrija, kdor tega ne ve, naj pa ljudi pogleda.« No, dober tek ...

Razširjajte delavsko časopisje! Gremo naprej! Pa še bolj bi lahko. Dosedaj imamo »Rdeči Prapor« (dvakrat na teden), »Delavski list« (enkrat na teden), »Naprej!« (dvakrat na mesec), »Železničarja«, »Tobačnega delavca«, »International« — cela vrsta listov! Širimo jih med slovensko delavsko in kmečko ljudstvo. Tisek je najboljšo orožje. Manjka nam pa dnevnika! Nasprotniki razpolagajo že leta in leta z dnevniki — mi smo še vedno brez njega. Dnevno izhajajoč delavski list bi bil velikanskega pomena za delavsko ljudstvo. Razkrival bi vsak dan vse lumparije klerikalne bande, pobijal bi takoj lažnjive vesti ter širil politično in gospodarsko izobrazbo! Delavci! Socialni demokratje! Na delo, da se ojači — okrepi — razširi, poveča naše delavsko časopisje.

Občni zbor obrtniške blagajne se je vršil v nedeljo 15. t. m. popoldne. V načelstvo sta izvoljena izmed rednih članov sodr. Iv. Stravs in A. Fajs, uslužbenca Ob nega kons. društva. V nadzorstvo je izvoljen sodr. Anton Kristan. Natančno poročilo pride.

»Rdeči Prapor«. Priporočamo vsem svojim čitateljem, da naročajo, razširjujejo in bero »Rdeči Prapor«, ki izhaja dvakrat na teden, in velja posamezna številka 10 vin.

»Slovenčev« dopisnik iz Idrije se kar izmisli kakšno gradivo, samo da more po sodruhu Ant. Kristanu udariti. Če se ne upa pozitivno kaj trditi, pa zapiše »menda« — »menda je tako govoril«. Mi pa bese »menda« ne bomo rabili, ampak kar rečemo: Klerikalci so lažnjivci, obrekovalci, tatovi poštenja svojih bližnjikov.

Udaril se je po zobeh zopet klerikalni dopisnik »Slovenčevih« idrijskih notic. Napada prof. dr. Lončarja, to revše, ki ne seže dr. Lončarju niti do kolen. Konec svojih napadov pa se zaleti zopet v sodr. Ant. Kristana, piščo: »vendar, gosp. dr. Lončar, ne boste posnemali Kristana, ki v zadnjem »Napreju« piše, da je avstrijska soc. demokracija pripomogla železničarjem na avstrijskih železnicah do prav lepih uspehov, ko vendar ves svet ve, kako so v zadnjem boju socialni demokratje speljali železničarje na led!« Kolikor besed, toliko laži. Svojim čitateljem priporočamo, naj berejo v »Rdečem Praporju« št. 20, z dne 11. marca, članek »Priatelji železničarjev«. Ko ga bodo prebrali, imeli bodo za klerikalce le še zaničevanje.

Rudarji! Pristopite vsi do zadnjega v rudarsko organizacijo, ki je Unija rudarjev v Avstriji. V Idriji se vpisuje v podružnici pri Tomažu Brusu, njenem blagajniku in pa tudi drugih odbornikih. Vstopnina 1 krono, članarina 30 vin. na teden. — Rudarji! V organizacijo!

Kako lažejo klerikalci v »Primorskem Listu«? V št. 9. z dne 27. febr. (ki nam je te dni prišla te dni v roke) beremo: »Shod v Otaležu. Ob pol 3. uri pop. se je vršil shod v Otaležu. Predsedoval je g. kurat Buda. Govorili so Gabr. Bevk in g. kandidat Kosmač. Udeležba velika. Kristan iz Idrije je imel dve uri prej shod v Otaležu, ko je izvedel, da bomo tudi mi imeli shod, jo je — odkuril.« Buda, Buda — kje je Tvoja pamet!

»Slovenec« od minule sobote se zgraža nad — — neparlamentarnimi izrazi »Napreja«, češ, Pavliha, kreatura, to so nedostojni izrazi. Že mogoče, že, gospodje pri »Slovencu«. Ali kakšna je pa vaša pisava? Pred svojim umazanim pragom pometajte — pa ne bo Pavlih, ne kreatur.

Umrla sta v minulem mesecu: vpokojeni rudar in gostilničar Martin Mlakar ter brivec Alojzij Venko.

Zahvala. Odbor II. skupine podružnice Idrija Unije rudarjev avstrijskih se tem potom zahvaljuje za prispevke, ki so mu omogočili prirediti dostojen pogrebni izprevod pokojnemu sodr. Hladniku iz Amerike.

Misijonarji so pridigovali cel teden v sušcu v Idriji. Uspehov niso dosegli, ker Idrijčani pač vedo, kako je stvar. Naše založništvo pa je hvaležno misijonarjem, kajti reklama, ki so jo napravili za knjigo »Pod spovednim pečatom«, je bila za nas prav velika uspeha. Prodali smo v dneh misijona 181 knjig. Tudi vse številke »Svobodne Misli« so so razpečale. Prosimo zato, da naj si idrijski dekanat omisli kmalu zopet »misijon«. Dobi 10 % provizije. »Štant« bomo napravili pred cerkvijo.

Vabilo k rednemu občnemu zboru kolesarskega društva »Sloga« v Idriji, ki se bo vršil dne 26. aprila t. l. ob 1. uri pop. v spodnjih prostorih Ant. Kogej. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor. — Pripominja se, da v slučaju, če ne bo redni občni zbor sklepčen ob eni uri, se bo vršil izvedredni pol ure pozneje.

Občni zbor socialističnega društva »Naprej!« vršil se bo na Velikonočni ponedeljek z oblačnim dnevnim redom. Začetek ob 9. uri zjutraj. Pristop k občnemu zboru imajo vsi člani, ki redno odračunavajo letne oziroma mesečne doneske. Kdor je z vplačili kaj zaostal, naj nemudoma zastalo vplača pri blagajniku Ivanu Kogej.

Člane lokalne organizacije se opozarja, da bo po občnem zboru soc. društva »Naprej!« važna pletarna seja, katere se naj zanesljivo vsi udeležo. — Prispevke za lokalno organizacijo vsprejema sodrug Ivan Kogej.

Delavci!! Kupujte vse v Občnem konsumnem društvu v Idriji!

Delavci!

Naročajte se na „Rdeči Prapor“, ki je osrednje glasilo slovenske socialno-demokratske stranke. „Rdeči Prapor“ izhaja vsako sredo in soboto ter stane za celo leto 10 K 40 v.

Novo!

Novo!

Izšla je v založbi časopisa „Napreji“ v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal **Karol Kautsky**, poslovenil **Anton Kristan**. Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastoča razsežnost proletarljata“ in „Trgovski in izobraženi proletarijat“.

Cena brošure 30 vinarjev.

Naznanilo.

Ivan Paa naznanja, da je v svoji novi hiši otvoril

gostilno ter delikateso.

Prodaja najboljšo vino ter najrazličnejše vrste prekajenega mesa in klobas.

Priporoča se v obilen obisk vsemu idrijskemu prebivalstvu

Ivan Paa.

V IDRJI, meseca svečana 1908.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkuša o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: „Tri jelke“. — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

POZOR!

Ali poznate izvrstni slovenski izdelek, ki se dobva pri vsakem trgovcu pod imenom

„zvezdna“ kavina primes

Prpravite torej s o j zajutrek za poskušnjo s tem izbornim izdelkom in prepričali se boste, da

nadomestuje ta izdelek domače slovenske tovarne

„zvezdna“ kavina primes

sako podobno b'ago iz nemških tovarn, na katero ste se morda vsled neprestanega vsiljevanja privadi i.

Zahtevajte odločno pri svojem trgovcu, naj se vam da

„zvezdna“ kavina primes

in zavrnite vsak drug izdelek!

Prva jugoslovanska tovarna za kavine surogate v Ljubljani